

היועץ המיטשפטי ברק
חקירה לעומק

נוסף על אלה עורכים ראשי הישיבות. בין באופן פרטי ובין כאיגודים של כמה ישיבות יחד, מסעיהם נמשכים, בעיקר בחוץ לארץ. אלה נקראים במישר הדתות, "מסעות שגור". אחרי שהישיבה גובה את הסכומים, הן ממשרדות הדתות והן מן הביטוח הלאומי ומהשגור, היא נותנת לכל תלמידי ישיבה אמיתי סכום של כ-1,500 לירות לחודש דמי מחייה. סכום זה, בימקרה שבן הישיבה נשוי, מצטרף למה שמרוויחה אשתו. בדרך כלל, נשות הלומדים בישיבה הן מפרנסות המיטשפחה.

מלבד התקציב של 110 מיליוני הלירות אשר יגדל ב-30 עד 40 מיליונים נוספים בחודשים הקרובים, מתפרנסים כ-500 תלמידי ישיבות במקומות קטנים מתקציב המועצה הדתית. בעיירות כפופים, שדרות ודימונה, מממנת אותם המועצה הדתית המקומית. שליש מסכום זה בא ממישרד הדתות, ושני שלישים באים מן המועצה המקומית.

אולם לרב יעקוב שאול, התמונה אינה נראית כה קודרת. "אם נכון שהישיבות

מה שראשי הישיבות דיווחו להם. אני הרדעתי להם שבאורך ביקורת, ואומנם, יש לי צוות מבקרים בן שני אנשים, ש' עורך ביקורת פתע בישיבות וסופר את האנשים שלומדים בהן. לדיברי הרב שאול, אין אפשרות לבדוק כמה אנשים בדיוק לומדים בכל ישיבה. "כאשר מגיע הצוות שלי לישיבה ומתחיל לספור את האנשים, אומרים לו ראשי הישיבה שכמה מהתלמידים נמצאים בהתייחסות בות לצבא, או שכמה הלכו לאכול את כולם הביתה, אף פעם אי אפשר למצוא את כולם בישיבה. בדרך כלל חסרים לפחות 10 אחוזים מבני הישיבות, לפי הרשימות ש' מספקים לנו ראשיהן. אולם אי אפשר להריב כיח שהאנשים באמת לא הלכו ללישכת ה' גיוס, או לאכול, או לקחו את הילד שלהם לגן".

הרב יעקוב שאול, שהוא הממונה על הישיבות, אינו יודע על זיופים של ממש. הוא לא שמע, לדבריו, על כך שהתגלו על-פי מיספר תעודות הזהות ערבים, מוס' למים ונוצרים ונשים, כשהם מופיעים כ' שים בצורה הזו של ניפוח התקציב, הם אומרים, "כדי לקבל עוד כספים לישיבות וגם לקרנות שונות של רפאל, שאפילו הפקידות הבכירה במישרד שלו לא ידעה עליהן".

אולם בתקופת רפאל לא היו ראשי הישיבות צריכים לציין ליד שמות בני הישיבה את מיספרי תעודות הזהות שלהם. לעיתים לא נתבקשו כלל לצרף רשימות של תלמידי הישיבה, אלא היו פשוט מציינים את מיספר התלמידים אצלם.

שר הדתות הנוכחי, שידע על חשבונות אלה של השר שקדם לו, הורה להקים את חוליית הביקורת ליד הלישכה של הרב שאול, וכן דרש בתוקף את צירוף מיספרי תעודות הזהות. לדיברי השר, כל ישיבה שיתגלה בה זיוף של מיספרים, העניין יימסר למיטרה וההקצבה לה תופסק עד לבירור העניין.

הרב שאול יודע על דרכים נוספות להגדלת תקציבי הישיבות. "למרות שהשנה התקציבית שלנו היא כזו של כל מישרד ממשלתי אחר, מאפריל עד אפריל, הוא אומר, "קבענו את היום הקובע ל-1 בספטמבר".

ההוצאה עבור הלומדים ככולל היא כ-27.5 מיליוני לירות בשנה. עבור בני ישיבות ההסדר, 2,000 במיספר, מקבלים 5,000 לירות כל אחד. סך הכל לבני ישיבות ההסדר 10 מיליוני לירות וסכום דומה מקבלים עבור כל ראש בישיבות של בעלי יתשובה. כשמדובר באותם צעירים עירוניים חילוניים-לשעבר או כאלה שבאו מברוקלין, שהאופנה החדשה אצלם היא עתה הדת והם נרשמו לישיבה, סך כל ההקצבה של מישרד הדתות עבור החונקים בתשובה היא 5 מיליוני לירות בשנה. צעירים שעדיין אינם תלמידי ישיבה של ממש, אלא הכלולים מאז הרפורמה בחינוך הכללי במיסגרת החינוך העל-תיכוני, תלמידי כיתות ז' וח' השייכים לחטיבת הבריניים הדתית, הם 5,500 במיספר. עבור כל אחד מהם משלם מישרד הדתות סכום של 1,000 לירות, וההוצאה השנתית עבורם היא 5.5 מיליוני לירות. עבור בנות דתיות הלומדות בחינוך העל-תיכוני, משלם מישרד הדתות רק 700 לירות לראש. אולם יותר מ-7,000 בנות דתיות מקבלות הקצבה.

השר יעקוב רפאל
תקדימים ידועים

פקיד אלמוני מישרד הדתות הביא ליועץ המיטשפטי חומר מזעזע - ואהרון ברק הבטיח לו הגנה מפני התנכלות

לוקחות כסף שלא מגיע להן, זו אשמת המדינה, הוא טוען. "מי שלומד תלמוד אצל הפרופסור אפרים אירבך, המדינה משלמת לו כ-20,000 לירות לשנה. מי שלומד אצל הרב שלמה זלמן אירבך, אחיו של הפרופסור, המדינה נותנת לו רק 3,000 לירות. פרופסור אירבך מלמד תלמוד באוניברסיטת בראלן וכל סטודנט בה לא רק אלה הלומדים תלמוד, מסובסד על-ידי המדינה בכ-20,000 לירות. הרב אירבך מלמד לימודי קודש בהצלחה לא פחותה מזו של אחיו, בישיבה, והמדינה משלמת עבור כל תלמיד שלו רק 3,000 לירות". לדעת הרב שאול, אילו השלימה המדינה את הסכום שהיא נותנת לכל בני ישיבות עד לסכום שהיא נותנת לכל סטודנט, לא היה צורך בגניבת הכספים בדרך של הרב נאה.

טמבר. ראשי הישיבות חייבים להגיש לנו רשימות של אלה שלמדו בהן באותו יום, ועל-פי המיספר באותו היום הם מקבלים את התקציב השנתי. אך מתברר כי ראשי הישיבות מתחמקים לו. באותו יום הם מצרפים לישיבות שלהם אנשים נוספים, שאינם לומדים בישיבות בדרך כלל. "יש מישרד שבו באותו יום לומד בן הישיבה, אבל גם האבא שלו והסבא שלו, שכבר אינם לומדים בישיבה, לעיתים הם באים אליה לשעשעתיים ונרשמים כתלמידים, ואם יש לתלמיד הישיבה בן גדול, הוא מוסיף גם אותו".

נוסף לסכומים שמקבלות הישיבות לפי גולגולת, מקבלות הישיבות סכומים נוספים מהביטוח הלאומי, גם כן לפי גולגולת. הסכומים אומנם ניתנים על שם המבוטח, אבל הישיב מקבלת את צ'ק.

כך שהסכום המוצא עליהן גבוה: 5 מיליוני לירות. רק השבוע ביקרו ראשי ישיבות בלישכת שר הדתות אהרון אברחמיא, וטענו נגדו על הסכום הנמוך שמקבלת ישיבה עבור כל בני ישיבה. אברחמיא הבטיח להם כי אם יאושר התקציב הנוסף, תקבל כל ישיבה רגילה 5,000 לירות במקום 3,000 לירות לראש.

כך שהסכום המוצא עליהן גבוה: 5 מיליוני לירות. רק השבוע ביקרו ראשי ישיבות בלישכת שר הדתות אהרון אברחמיא, וטענו נגדו על הסכום הנמוך שמקבלת ישיבה עבור כל בני ישיבה. אברחמיא הבטיח להם כי אם יאושר התקציב הנוסף, תקבל כל ישיבה רגילה 5,000 לירות במקום 3,000 לירות לראש.

צירוף של אבא-סבא

דיברי הרב שאול יש גם ישיבות, הרדיות במיוחד, השומרות בסוד כמוס את דבר התמיכה שהן מקבלות ממישרד הדתות. "אם אנשי אותה קהילה היו יודעים שהישיבה שלהם מקבלת כסף מהממשלה הציונית, היו רוגמים את הישיבה באבנים ומנפצים את השמשות".

אין ספק שהתופעה של ניפוח מיספרי בני הישיבות הלומדים למעשה, היא תופעה ותיקה. אנשים העובדים שנים רבות ב' מישרד הדתות לא הופתעו כלל לשמוע על ניפוח המיספרים. "אצל רפאל היו משתמ-

שר הדתות נדהם

שפנה כתב העולם הזה אל שר הדתות בנוגע לפרשת זיוף מיספר בני הישיבות. נדהם השר. יש לשער כי אברחמיא אינו יודע כלל כי נוהג זה של ניפוח סכומים וסחיטת כספים במימיהם מתקציב המדינה דרך מישרד הדתות, עדיין קיים. התופעה ידועה עוד מן התקופה שבה כיהן כשר הדתות יצחק רפאל. הממונה על הישיבות במישרד הדתות, מודה בעקיפין כי בתקופת רפאל אירעו פרשות מסוג אלה. "כאשר נכנסתי לתפקידי, ערכתי סיור בישיבות", סיפר, "בכל ישיבה אמרו לי ראשיה: אנחנו מקווים שתנהג כמו קודמך בתפקידי, הרב קליין, הרדעתי להם שאני לא אהיה כמו הרב קליין. בתקופתו של הרב קליין לא הייתה ביקורת על הרשימות ש' הגישו ראשי הישיבות. הרב קליין היה זקן, והיה לו עוד עוזר אחד, שגם הוא היה זקן. הם לא ערכו ביקורת כלל, וקיבלו